

โครงร่างวิจัย

การประเมินผลกระทบความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรปต่อการค้าและการลงทุน
(Assessing the impact of the Thailand-European Union Free Trade Agreement on trade and investment in Thailand)

1. ที่มาและเหตุผล

การเจรจาการค้ามีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศคู่เจรจา ปัจจุบันมีการเปิดเจรจาการค้าทั้งทวีภาคีและพหุพหุภาคีกันมากขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการริเริ่มการเจรจาการค้าระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป แต่การเจรจาดังกล่าวได้ถูกระงับไป หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2552 สหภาพยุโรปได้เปลี่ยนแนวทางการเจรจาเป็นการเปิดเวทีเจรจาการค้าเสรีแบบทวีภาคีกับประเทศในสมาชิกอาเซียนเช่น เวียดนาม หรือสิงคโปร์ ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่สหภาพยุโรปได้แสดงความสนใจที่จะเปิดการเจรจาความตกลงการค้าเสรี ซึ่งรัฐบาลไทยโดยกรมเจรจาการค้ากำลังอยู่ระหว่างการศึกษความเป็นไปได้เพื่อจะเปิดเวทีการจัดทำ การเจรจาความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป [1, 2]

สหภาพยุโรปเป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย สหภาพยุโรป (27 ประเทศ) เป็นคู่ค้าลำดับที่ 7 ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2554 มูลค่าการค้าระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีมูลค่าการค้ากับสหภาพยุโรป 1.1 ล้านล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1.2 ล้านล้านบาทในปี พ.ศ. 2554 [3] สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังสหภาพยุโรปคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ อัญมณีและเครื่องประดับ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ แผงวงจรไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาง สินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกเป็นอันดับที่ 9 และ 10 คือ ไก่แปรรูป และยางพารา โดยมูลค่าการส่งออกจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นร้อยละ 48 ในรอบสิบปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ประเทศไทยส่งออกสินค้ามูลค่า 454,479 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 และมีมูลค่าการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป 674,110 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2555 [4]

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงลักษณะสินค้าและบริการที่สำคัญของการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป ตลอดจนอุตสาหกรรมที่สหภาพยุโรปให้ความสนใจ ในเอกสารแนบ 1 ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับมูลค่าและแนวโน้มการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรประหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งได้แสดงให้เห็นแนวโน้มและมูลค่าของสินค้าและอุตสาหกรรมต่างๆ ที่สำคัญ นอกจากนั้นยังมีความร่วมมือในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป เช่น การร่วมทุนระหว่าง องค์การเภสัชกรรม

---

¹ 27 ประเทศ

กับ บริษัท ซาโนฟี่ ปาสเตอร์ จำกัด เพื่อผลิตวัคซีน ซึ่งมูลค่าตลาดทั้งหมดคิดเป็น 76% ของมูลค่าตลาดวัคซีนในประเทศ (มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำมาบรรจุหีบห่อใหม่) [5] ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากสหภาพยุโรปสูง และมีธุรกรรมทางการค้า การบริการ และการลงทุนในตลาดที่มีผลกระทบต่อสังคมสูง ความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรปอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยในหลายๆ อุตสาหกรรม [6] เนื่องจากสหภาพยุโรปเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศอยู่ในลำดับต้นๆ ของโลก การทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรปอาจจะเป็นการดำเนินการเชิงรุกของประเทศไทยเพื่อขยายโอกาสทางการค้า การลงทุน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ของประเทศ

ตารางที่ 1 รายการสินค้า บริการ และประเภทการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรปที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับแรก พ.ศ. 2554

อันดับ	นำเข้าจากกลุ่ม EU	ส่งออกไปกลุ่ม EU
สินค้า		
	สินค้าอุปโภคบริโภค	สินค้าเกษตรและสินค้าประมง
1	ยาและเวชภัณฑ์	ยาง
2	อาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์นม	ข้าว
3	เครื่องใช้ในห้องน้ำและเครื่องสำอาง	กุ้ง, ปู, กุ้ง, และล็อบสเตอร์
4	สิ่งทอ	ปลาหมึก
5	ผลิตภัณฑ์จากสัตว์และประมง	ปลา
	สินค้าที่ไม่ใช่สินค้าอุปโภคบริโภค	สินค้าอุตสาหกรรม
1	สินค้าที่มีใช้อุตสาหกรรมเกษตร	อิเล็กทรอนิกส์
2	เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ประกอบ	สินค้าเกษตรแปรรูป
3	อากาศยาน, เรือ, แทน, และรถไฟ	ยานยนต์
4	สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป	เครื่องจักรและอุปกรณ์
5	สินแร่	เครื่องประดับ
บริการ		
1	ภาคการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ	ภาคทรัพย์สินทางปัญญา
2	ภาควิศวกรรม	ภาคการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ
3	ภาคการเงิน	ภาคการเงิน
4	ภาคการแรงงาน	ภาควิศวกรรม
5	ภาคทรัพย์สินทางปัญญา	ภาคการแรงงาน

อันดับ	นำเข้าจากกลุ่ม EU	ส่งออกในกลุ่ม EU
การลงทุน		
การลงทุนของสหภาพยุโรปในประเทศไทย		
1	อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า	
2	เคมีภัณฑ์ กระจก และพลาสติก	
3	อุตสาหกรรมเบา	
4	ผลิตภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักร	
5	บริการและสาธารณูปโภค	

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

กรอบการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีนอกจากจะครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับการค้าและการลงทุน ยังมีหัวข้อการเจรจาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอื่นๆ เช่น มาตรการเยียวยาทางการค้า ทรัพย์สินทางปัญญา มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช เป็นต้น [1] ในรายละเอียดของการเจรจาจะกล่าวถึงนโยบายและมาตรการเชื่อมโยงการค้า เช่น มาตรการเกี่ยวกับยารักษาโรค (Pharmaceutical products) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตลาดยาและเวชภัณฑ์ในประเทศ ซึ่งเป็นตลาดที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงเป็นอันดับ 1 ของสินค้าประเภทอุปโภคบริโภคบริโภค หัวข้อในการเจรจาที่ได้รับความสนใจอย่างมากคือการเจรจาเพื่อเรียกร้องให้คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่สูงกว่าข้อตกลงจากองค์การการค้าโลก (TRIP plus) ที่หลายฝ่ายให้ความกังวลว่าจะกระทบต่อธุรกิจตลาดยาที่ผลิตและใช้ในประเทศเพราะจะทำให้ไทยจะสูญเสียผลประโยชน์ในการเข้าถึงยา เนื่องจากต้องยืดอายุสิทธิบัตรต่อไปอีก 5 ปี เป็นจำนวนเงินกว่าแสนล้านบาทต่อปี [7] และอาจจะไม่คุ้มต่อการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนของประเทศไทย

ได้มีการศึกษาหลายแห่งเพื่อคาดการณ์ผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนจากการทำความตกลงการค้าเสรี เช่น โครงการศึกษาแนวทางการเจรจา และผลกระทบของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรปจัดทำโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ผลการศึกษาคาดว่าความตกลงการค้าเสรีนี้จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.37-3.7 ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์จำลอง (ตารางที่ 3) [8] อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในสหภาพยุโรป โดยบริบททางเศรษฐกิจปัจจุบันได้เปลี่ยนไปหลายประการ ได้แก่

- เศรษฐกิจยุโรปเกิดการชะลอตัวจากวิกฤตการเงินของยุโรป ซึ่งเกิดจากการขาดเสถียรภาพทางการเงินของกลุ่มประเทศ PIGS (โปรตุเกส อิตาลี กรีซ และสเปน)
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preferences; GSP) ที่ทางสหภาพยุโรปให้สิทธิแก่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับล่าง (lower middle income country) ซึ่งในปี พ.ศ. 2553 และ 2554 ประเทศไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับบน (upper middle income country) หากไทยคงสถานะรายได้ในระดับนี้ในปี พ.ศ. 2555 จะทำให้ถูก

ระงับสิทธิดังกล่าว และเสียภาษีในอัตราปกติ (Most-Favored Nation: MFN) มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 และให้เวลาปรับตัวหลังวันบังคับใช้อีก 1 ปี [9, 10] และคาดการณ์ความเสียหายที่อาจจะเป็นจำนวน 1.8 พันล้านยูโร

- การส่งออกของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปอยู่ในช่วงชะลอตัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมาที่มูลค่าการส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2555 มูลค่าการส่งออกลดลงประมาณร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2551[4]

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในบริบททางเศรษฐกิจ ซึ่งผลการศึกษาในอดีตไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ในรายละเอียดการเจรจาความตกลงการค้าเสรีจะมีมาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับภาษีและไม่ใช่ภาษีที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย มีทั้งภาคธุรกิจที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ หลายฝ่ายมีความสนใจและคาดคะเนถึงผลกระทบด้านบวกและลบต่อประเทศไทย เนื่องจากยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค้ำประกันถึงสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจหรือให้ข้อมูลกับสังคมที่ทันเหตุการณ์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลกระทบต่อการค้าสินค้าและบริการ และการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศทั้งในภาพรวมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขที่อาจเกิดขึ้นจากการทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป โดยใช้บริบทปัจจุบันเพื่อเป็นข้อมูลในการเจรจาความตกลงครั้งต่อไป

2. การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างรวดเร็ว (Rapid literature review) เพื่อค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ของการประเมินผลกระทบด้านการค้าและการลงทุนของประเทศที่เคยทำความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป เช่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศแอฟริกาใต้ และประเทศชิลี ซึ่งเป็นคู่ค้าของสหภาพยุโรปลำดับที่ 10, 15 และ 33 ตามลำดับ การทบทวนวรรณกรรมพบการศึกษาเชิงประจักษ์ซึ่งส่วนใหญ่ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความตกลงทางการค้าทำให้เกิดผลกระทบทางบวกต่อเศรษฐกิจในภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 2 ที่แสดงการศึกษาที่คาดการณ์ผลประโยชน์จากการที่ประเทศไทยภายใต้อาเซียนจะได้รับผลประโยชน์จากการส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรปและแสดงให้เห็นถึงอุตสาหกรรมที่จะได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ สำหรับตารางที่ 3 แสดงการศึกษาที่เผยแพร่โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรปต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม การค้า การผลิต อัตราแลกเปลี่ยน สวัสดิการ การจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยการผลิตและรายได้ภาษีของรัฐ ตามสถานการณ์จำลองต่างๆ 5 สถานการณ์

การทบทวนวรรณกรรมพบว่าผลการศึกษาเป็นไปในทางเดียวกับการศึกษาผลกระทบต่อเศรษฐกิจของการทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศชิลี ที่พบว่าประเทศชิลีจะได้รับประโยชน์จากการค้าในภาคบริการ จากการทำตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (The General Agreement on Trade in Services; GATS)[11] เช่นเดียวกับแบบจำลองเศรษฐมิติของความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศเกาหลีและสหภาพ

ยุโรปที่ประเทศเกาหลีได้ประโยชน์จากการยกเลิกหรือลดภาษีนำเข้า ภายใต้สมมติฐานที่ถูกระบุให้ใกล้เคียงความเป็นจริงแบบจำลองคาดว่าประเทศเกาหลีจะมีมูลค่าส่งออกไปยังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นร้อยละ 36 และมีมูลค่าการนำเข้าการค้าจากสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นร้อยละ 48 [12] อย่างไรก็ตามจากข้อมูลจริงพบว่ามูลค่าการส่งออกของเกาหลีใต้ไปสหภาพยุโรปกลับลดลงกว่า 8.5% ในครึ่งปีหลังจากทำความตกลงการค้าเสรีเนื่องจากเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปเกิดการชะลอตัว [13] ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยที่ทำโดยใช้วิธีทางเศรษฐมิติในการคำนวณผลกระทบของเกาหลี

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีแบบจำลองที่คาดการณ์ผลกระทบต่อการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนของความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป แต่การศึกษาเหล่านั้นเป็นการใช้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจสหภาพยุโรปมีการเปลี่ยนแปลง การศึกษานี้จะมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งมีการรายงานข้อมูลที่เป็นผลกระทบในรูปแบบตัวเงินที่ได้จากการวิเคราะห์สินค้า บริการ และการลงทุนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ

ตารางที่ 2 การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้การตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป

Author	Year	Model	Database	การเพิ่มขึ้นของGDP หลังการทำ FTA (ร้อยละ)	ภาคธุรกิจที่ได้รับ ผลกระทบทางบวก	ภาคธุรกิจที่ได้รับ ผลกระทบทางลบ
CEPII-CIREM[14]	2006	MIRAGE Model	GTAP database 6.1	+0.99	1.ข้าว (12.9%) 2.เนื้อสัตว์ (8.0%) 3.ผลิตภัณฑ์อาหาร (5.9%) 4.สิ่งทอ (3.8%) 5.เครื่องนุ่งห่ม (3.1%) 6.ยานยนต์ (3.4%)	1.เครื่องหนัง (-4.2%) 2.สาขาเกษตรอื่นๆ (-3.4%)
ECORYS and IIDE[15]	2009	Francois, Van Meijl and Van Tongeren (2005)	GTAP database 7.5	+2.8	1.สาขาขนส่งอื่นๆ (เช่น มอเตอร์ไซค์) (6.7%) 2.อิเล็กทรอนิกส์ (7.7%) 3.ยานยนต์และชิ้นส่วน (4.6%)	1.ผลิตภัณฑ์ไม้ (-2.98%)
Hunton & Williams and Capital Trade Incorporated[16]	2008	GTAP 6.0	GTAP database 6.0	+2.1	1.ข้าว (24.9%) 2.เนื้อสัตว์ (19.4%) 3.รองเท้า (15.4%) 4.เครื่องนุ่งห่ม (7.9%) 5.สิ่งทอ (6.2%) 6.ยานยนต์ (3.3%)	1.สาขาัญพิชอื่นๆ (10.6%) 2.ยางและพลาสติก (7.4%) 3.ผลิตภัณฑ์ไม้ (3.3%)

ตารางที่ 3 ผลกระทบของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป

สถานการณ์	GDP	การค้าสินค้า	การผลิตสินค้า	อัตราแลกเปลี่ยนการค้า	สวัสดิการ การจัดสรร	ทรัพยากร	ปัจจัยการผลิต	รายได้ภาษีของรัฐ
1. EU ทำ FTA กับประเทศอื่น อัตราภาษี 0 ไทยไม่ทำ FTA กับ EU	- ร้อยละ 0.36 + เกินดุลการค้า มูลค่า 405 ล้านเหรียญ + ส่งออก (ร้อยละ 0.08) - นำเข้า (ร้อยละ 0.3)	+ Electronic equipment (195.2 ล้านเหรียญ) + Machinery and equipment (154 ล้านเหรียญ)	- Motor vehicles and parts (118.48 ล้านเหรียญ) -Textiles (82.8 ล้านเหรียญ)	ลดลง - ราคาส่งออก (ร้อยละ 0.24) + ราคานำเข้า (ร้อยละ 0.08)	ลดลง มูลค่าประมาณ 202 ล้านเหรียญ สาขาสินค้าที่สูญเสีย - chemical, rubber, plastic products (27.39 ล้านเหรียญ) - Food products (24.59 ล้านเหรียญ) - Processed rice (24.43 ล้านเหรียญ)	กระทบไม่มาก	ผลตอบแทนต่อทุกปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มลดลง	+ ร้อยละ 0.06
2. EU ทำ FTA กับมาเลเซียและเวียดนาม อัตราภาษี 0 ไทยไม่ทำ FTA กับ EU *ผลกระทบทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ที่ 1	- ร้อยละ 4.1 + เกินดุลการค้า มูลค่า 513 ล้านเหรียญ + ส่งออก - นำเข้า (ร้อยละ 0.4)			ลดลงมากขึ้น - ราคาส่งออก (ร้อยละ 0.24) + ราคานำเข้า (ร้อยละ 0.08)	ลดลง มูลค่าประมาณ 263 ล้านเหรียญ	กระทบไม่มาก - มูลค่าประมาณ 34 ล้านเหรียญ	ผลตอบแทนต่อทุกปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มลดลง	+ ร้อยละ 0.05

สถานการณ์	GDP	การค้าสินค้า	การผลิตสินค้า	อัตราแลกเปลี่ยนการค้า	สวัสดิการ การจัดสรร	ทรัพยากร	ปัจจัยการผลิต	รายได้ภาษีของรัฐ
4. ปรับลดภาษีศุลกากร 100 เปอร์เซนต์ และการลดอุปสรรคทางการค้าบริการจากเดิมลงร้อยละ 20 7 ภาคบริการ คือ 1) Air transport 2) Financial services 3) Trade 4) Electricity 5) Sea transport 6) Business services nec และ 7) Communication	+ ร้อยละ 3.22 - ขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น 6789 ล้านเหรียญ + นำเข้า (ร้อยละ 6.2)	+ Motor vehicles and parts (972 ล้านเหรียญ) + Paddy rice (618.5 ล้านเหรียญ) + Meat products nec (539.46 ล้านเหรียญ) + สาขา Construction ร้อยละ 17.2 หรือคิดเป็นมูลค่าของการขยายการผลิต 3014.5 ล้านเหรียญ ซึ่งเป็นผลจากความต้องการภายในประเทศ (Domestic sales) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.56	มูลค่าการผลิตลดลง - Chemical, rubber, plastic products (23311.94 ล้านเหรียญ) - Machinery and equipment nec (1038.2 ล้านเหรียญ) - Textiles (446.58 ล้านเหรียญ) - ลดกำลังการผลิตภายในประเทศ - สาขา Communication ร้อยละ 15.4 หรือคิดเป็นมูลค่าการผลิตลดลง 459.87 ล้านเหรียญ เนื่องมาจากการนำเข้าสินค้าจากสหภาพฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 949	ดีขึ้น(2720 ล้านเหรียญ) + ราคาส่งออก (ร้อยละ 1.97) - ราคานำเข้า ถูกลง (ร้อยละ 03.4)	เพิ่มขึ้น มูลค่า 2725 ล้านเหรียญ + สาขา Process rice ส่งออกได้ราคาดีขึ้น + สวัสดิการเพิ่มขึ้น 352 ล้านเหรียญ + สาขา communication นำเข้าในราคาถูกลง คิดเป็นมูลค่าของสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น 375 ล้านเหรียญ + สาขา Chemical, rubber, plastic products ส่งออกได้ราคาดีขึ้น ก่อให้เกิดสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น 283 ล้านเหรียญ	+ มีประสิทธิผลมากขึ้น (81 ล้านเหรียญ) + อัตราแลกเปลี่ยนการค้าเพิ่มขึ้น	เกือบทุกเจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับผลตอบแทนดีขึ้น สาขาการผลิตที่เกิดความต้องการใช้ปัจจัยในการผลิตมากขึ้น ได้แก่ สาขา Paddy rice และ animal products nec	- การเก็บภาษีนำเข้าสินค้ามีแนวโน้มลดลง + การเก็บภาษีรายได้ (Income tax) ของภาครัฐเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

สถานการณ์	GDP	การค้าสินค้า	การผลิตสินค้า	อัตราแลกเปลี่ยนการค้า	สวัสดิการ การจัดสรร	ทรัพยากร	ปัจจัยการผลิต	รายได้ภาษีของรัฐ
5. ปรับลดภาษีศุลกากร 100 เปอร์เซนต์ และมีกรลดอุปสรรคทางการค้าบริการ จากเดิมลงร้อยละ 40 7 ภาคบริการ คือ 1) Air transport 2) Financial services 3) Trade 4)Electricity 5) Sea transport 6)Business services และ 7)Communication	+ ร้อยละ 3.7 อัตราการขยายตัวสูงกว่าสถานการณ์อื่นๆ - ขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นอย่างมากมูลค่า 7579.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ + การนำเข้าร้อยละ 7.23	+ Motor vehicles and parts (972 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Rice (925 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Meat products nec (539 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Food products nec (306.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Animal products nec (284 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Mineral products nec (267 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Leather products (254 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Chemical, rubber, plastic products (2312 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Machinery and equipment (1038 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Textiles(447 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Manufactures nec (441 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Wood products (439 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Vegetables, fruit, nuts (276 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	การผลิตเพิ่มขึ้น + Construction (3014.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + Trade (306 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) การผลิตลดลง - Communication (460 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Business services nec (375 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) - Air transport (216 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	+ ร้อยละ 2.72 + ราคาส่งออก - ราคานำเข้า	เพิ่มขึ้นมูลค่า 3301 ล้านดอลลาร์สหรัฐ + สาขาที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มสวัสดิการของประเทศ ได้แก่ Communication (มูลค่า 595 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + ราคานำเข้าถูกลง Processed rice (มูลค่า 347 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) + ราคาส่งออกดีขึ้น Chemical, rubber, plastic products (มูลค่า 309 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	มีประสิทธิมากขึ้นและการเพิ่มขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนการค้า (มูลค่า 3129 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) +ราคาส่งออกดีขึ้น (มูลค่า2321 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	เกือบทุกเจ้าของปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของปัจจัยที่ดินได้รับผลตอบแทนที่ดีขึ้น ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตที่ดีขึ้นในสาขา Paddy rice และ Animal products nec	- การเก็บภาษีนำเข้าสินค้ามีแนวโน้มลดลง + การเก็บภาษีรายได้ (Income tax) ของภาครัฐเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ที่มา: ผลกระทบของการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป (EU) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ 2553[8]

3. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อคาดการณ์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรปต่อสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในด้านการค้าสินค้า การบริการ และการลงทุน

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อคาดการณ์และประเมินอุตสาหกรรมที่จะได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากการค้าเสรี
2. เพื่อคาดการณ์ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยา เวชภัณฑ์และบริการสุขภาพ
3. เพื่อประเมินผลกระทบหลังทำความตกลงการค้าเสรีต่อมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยที่ได้รับความตกลงไปแล้วเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาและยังไม่ทำความตกลงการค้าเสรี

4. ระยะเวลาการดำเนินงาน

กุมภาพันธ์-สิงหาคม พ.ศ. 2556

5. แนวทางการดำเนินงาน

1. ศึกษาประเด็นในความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ โดยเลือกศึกษาความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศกำลังพัฒนาและสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เพื่อให้ได้ประเด็นการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนที่ใช้ในการเจรจาที่เป็นปัจจุบัน และได้รับข้อมูลอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ

2. รวบรวมข้อมูลการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี พ.ศ.2545-2555 จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมศุลกากร กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อทราบ

2.1 สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุนทั้งภาพรวมและเฉพาะการค้าและการลงทุนระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศไทยเพื่อแนวโน้มการพึ่งพิงเศรษฐกิจสหภาพยุโรปเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่มีแนวโน้มจะเป็นคู่ค้าของประเทศไทยในอนาคต

2.2 อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการค้าและการลงทุนสูงสุด 5 ลำดับแรก

2.3 เฉพาะเจาะจงที่อุตสาหกรรมยา เวชภัณฑ์และบริการสุขภาพ

3. ศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มของมูลค่าการค้าและการลงทุนของอุตสาหกรรมในข้อ 2.2 2.3 และอุตสาหกรรมที่คาดการณ์ว่าจะได้รับผลกระทบจากการศึกษาในข้อ 1 เพื่อให้ได้รายชื่อของอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการทำความตกลงการค้าเสรี

4. ประเมินการผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยการประเมินศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ทำการค้าสินค้า บริการและการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ได้จากข้อ 3 โดยทำการ คาดการณ์ประโยชน์ที่จะได้รับจากความตกลงการค้าเสรีภายใต้สถานการณ์ต่างๆ เช่น กรณีที่ประเทศไทย ทำความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปเปรียบเทียบกับกรณีประเทศไทยไม่ทำความตกลงการค้าเสรีแต่ ประเทศคู่แข่งขั้นตัดสินใจทำความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป

5. ในการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบหลังทำความตกลงการค้าเสรีต่อมูลค่าการส่งออกของประเทศที่ได้ ทำความตกลงไปแล้วเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาและยังไม่ทำความตกลงการค้าเสรี (วัตถุประสงค์ รองที่ 3) นักวิจัยจะทำการคัดเลือกประเทศที่จะทำการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 โดยประเทศที่จะถูก คัดเลือกศึกษาคือประเทศที่ได้ทำความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปหรือประเทศที่สหภาพยุโรปให้ ความสนใจทำการค้าเสรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา

6. ทบทวนวรรณกรรมจากฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจ เช่น Econlit เพื่อทราบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ

7. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม จากฐานข้อมูลเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ เช่น World Bank หรือฐานข้อมูลเอกชนที่มีข้อมูล ในแต่ละประเทศจะทำการเก็บข้อมูล 2 ชุด ดังนี้

7.1 ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2555 เพื่อให้ครอบคลุมจุดที่สนใจ (พ.ศ. 2548) และ วิกฤตเศรษฐกิจของปัจจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมจากข้อ 6 เช่น อัตราแลกเปลี่ยนหรือ ความ มั่นคงทางการเมือง เป็นต้น

7.2 การค้าและการลงทุนระหว่างปี พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2555 ทั้งภาพรวมของประเทศและ เฉพาะการค้าและการลงทุนกับสหภาพยุโรปเท่านั้น

8. เนื่องจากข้อมูลมีลักษณะเป็นช่วงยาว (panel data) ของหลายประเทศ ลักษณะของข้อมูลนี้ชี้ให้เห็น ว่ามีการวิเคราะห์ 2 แบบที่ที่เหมาะสมและมีอคติน้อยคือ

8.1 Fixed effect model เป็นวิธีการประมาณแบบจำลองโดยการกำจัดตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะของ ประเทศที่ไม่สามารถสังเกตได้ หรือให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างประเทศที่ถูกเลือก

8.2 Random effect model เป็นวิธีประมาณแบบจำลองโดยใช้สมมติฐานของตัวแปรสุ่มที่มีอิทธิพล ต่อตัวแปรตาม หรือ ถือว่าประเทศที่เลือกมาเป็นการสุ่มมาจากกลุ่มประเทศทั้งหมด

ทั้งนี้สถิติ Hausman Test จะนำมาทดสอบเพื่อเปรียบเทียบว่าควรเลือกใช้การวิเคราะห์โดย Fixed effects หรือ Random Effects

9. จัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและอภิปรายผลการศึกษา

6. งบประมาณ

รายการ	จำนวน (บาท)
หมวดค่าจ้าง	
ค่าตอบแทนนักวิจัยจำนวน 2 คน คนละ 30,000 บาท/เดือน จำนวน 6 เดือน	360,000
ค่าตอบแทนผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน คนละ 15,000 บาท/เดือน จำนวน 6 เดือน	180,000
หมวดค่าวัสดุ	
ค่าฐานข้อมูลและเอกสาร	180,000
ค่าจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	60,000
หมวดค่าใช้สอย	
ค่าจัดประชุมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	50,000
ค่าเดินทาง	30,000
ค่าบริหารจัดการ ร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่าย (ไม่รวมหมวดค่าจ้าง)	48,000
รวม	908,000

หมายเหตุ งบประมาณถ้วนเฉลี่ยได้ในแต่ละหมวด

6. รายชื่อนักวิจัย

1) ดร. นพ.ยศ	ตีระวัฒนานนท์	นักวิจัย
2) นางอินทิรา	ยมาภัย	นักวิจัย
3) ภญ.กฤษฏีกา	ดำรงปราชญ์	ผู้ช่วยนักวิจัย
4) ~~ภญ.สุธาสินี~~	~~คำหลวงภญ.เบญจรินทร์~~	~~สันตติวงศ์ไชย~~
		ผู้ช่วยนักวิจัย

7. เอกสารอ้างอิง

1. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, มติ ครม. เรื่อง ร่างกรอบเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป. 2555.
2. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป (ASEAN-EU Free Trade Agreement).
3. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, การส่งออกของไทยมายังสหภาพยุโรป (ม.ค. – ก.ค. 2555). 2555, กระทรวงพาณิชย์.
4. ธนาคารแห่งประเทศไทย, การค้าระหว่างประเทศ: กรุงเทพฯ.
5. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, ข้อมูลการใช้วัคซีนในประเทศไทย ปี 2554 2555: กรุงเทพฯ.

6. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, ธารธร รัตนนฤมิตร, and ณัฐวุฒิ ลักษณะปัญญากุล, โครงการวิจัย “เพื่อเตรียมความพร้อมของไทยสำหรับการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป บทการค้าบริการและการลงทุน”. 2550, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
7. Kessomboon, N., et al., *IMPACT ON ACCESS TO MEDICINES FROM TRIPS-PLUS: A CASE STUDY OF THAI-US FTA*. SOUTHEAST ASIAN J TROP MED PUBLIC HEALTH, 2010. **41**(3): p. 667-677.
8. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ผลกระทบของการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและสหภาพยุโรป (EU). 2553.
9. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, EU ออกระเบียบ GSP โครงการใหม่. วิเคราะห์ข่าวเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ, 2555.
10. สำนักสิทธิประโยชน์ทางการค้า, ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) สหภาพยุโรป, กรมการค้าต่างประเทศ
11. SARL, I., *EVALUATION OF THE ECONOMIC IMPACT OF THE TRADE PILLAR OF THE EU-CHILE ASSOCIATION AGREEMENT*. 2012, the European Commission, Directorate General for Trade.
12. Francois, J.F., *Economic Impact of a Potential Free Trade Agreement (FTA) Between the European Union and South Korea*, in *Copenhagen Economics & Prof. J. F. Francois*. 2007.
13. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, วิกฤตหนี้ที่อยู่ท่าเหตุ การส่งออกเกาหลีใต้ตก หลังทำ FTA กับอียู, in *Global trade monitor*. 2554.
14. CEP II-CIREM, *Economic Impact of a Potential Free Trade Agreement (FTA) Between the European Union and ASEAN*. 2006.
15. ECORYS and IIDE, *Trade Sustainability Impact Assessment for the FTA between the EU and ASEAN*. 2009: Rotterdam.
16. Incorporated, H.W.a.C.T., *Study on ASEAN-EU FTA Impact on Thailand and Thailand's Strategy: Report 2 Costs and Benefits of an FTA to Thailand*. 2008.

การค้า สินค้า บริการและการลงทุนที่มีมูลค่าสูงเป็น 5 อันดับแรกแยกตามประเภทสินค้า

[หน่วย: ล้านบาท]

	2007	2008	2009	2010	2011	CAGR 2007-2011
สินค้านำเข้าจากกลุ่ม EU						
สินค้านำเข้าจากกลุ่ม EU						
สินค้าอุปโภคบริโภค	64,592	76,910	69,962	76,844	87,075	8%
ยาและเวชภัณฑ์	20,273	23,744	26,010	27,900	27,799	8%
อาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์นม	18,007	20,378	16,162	17,917	22,990	6%
เครื่องใช้ในห้องน้ำและเครื่องสำอาง	6,578	7,943	7,299	8,940	9,964	11%
สิ่งทอ	4,480	4,971	3,727	4,038	4,717	1%
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์และประมง	2,337	3,637	3,586	3,625	4,558	18%
วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง	174,518	204,668	159,706	187,353	210,280	5%
สินค้าอุตสาหกรรมที่มีใช้อุตสาหกรรมเกษตร	143,810	166,558	130,316	153,491	166,051	4%
สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป	18,205	21,022	17,859	22,890	24,346	8%
สินแร่	11,270	14,288	9,616	8,817	17,142	11%
เชื้อเพลิง	1,234	2,800	1,914	2,156	2,741	22%
สินค้านำเข้า	147,292	163,986	161,248	146,606	202,380	8%
เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ประกอบ	119,598	132,745	122,418	128,613	143,993	5%
อากาศยาน, เรือ, แทน, และรถไฟ	15,854	17,759	27,431	6,084	43,288	29%
สินค้านำเข้าอื่นๆ	11,841	13,482	11,400	11,908	15,099	6%

CAGR: Compounded Annual Growth rate

	2007	2008	2009	2010	2011	CAGR 2007-2011
สินค้าส่งออกไปกลุ่ม EU						
สินค้าเกษตรและสินค้าประมง	51,397	60,118	41,112	52,124	63,867	6%
ยาง	19,755	21,781	10,870	23,155	34,764	15%
ข้าว	7,285	12,307	10,811	9,415	9,271	6%
กุ้ง, ปู, กุ้ง, และล็อบสเตอร์	3,593	5,293	6,246	7,754	7,935	22%
ปลาหมึก	4,141	4,480	3,987	3,773	4,011	-1%
ปลา	4,148	4,464	3,210	2,008	1,829	-19%
สินค้าอุตสาหกรรม	682,997	702,595	572,187	632,369	657,801	-1%
อิเล็กทรอนิกส์	174,066	166,264	135,451	146,283	132,909	-7%
สินค้าเกษตรแปรรูป	85,207	101,966	89,381	93,802	109,532	6%
ยานยนต์	76,733	71,489	43,446	62,245	60,256	-6%
เครื่องจักรและอุปกรณ์	50,726	59,868	44,772	61,591	58,427	4%
เครื่องประดับ	38,791	47,606	40,299	45,456	48,609	6%
บริการรับจาก EU (เฉพาะที่แยกข้อมูลรายประเทศได้ ตามแหล่งข้อมูลหลักที่มาจากระบบการรายงานธุรกรรมต่างประเทศ)						
Telecommunications, computer, and information service	1,487	3,145	3,413	3,040	3,112	20%
Construction service	2,573	3,254	3,896	2,569	2,200	-4%
Financial service	688	916	609	675	973	9%
Personal, cultural, and recreational service	674	772	476	1,442	811	5%
Charges for the use of intellectual property n.i.e.	223	105	213	163	64	-27%

CAGR: Compounded Annual Growth rate

	2007	2008	2009	2010	2011	CAGR 2007-2011
บริการจ่ายไป EU (เฉพาะที่แยกข้อมูลรายประเทศได้ ตามแหล่งข้อมูลหลักที่มาจากระบบการรายงานธุรกรรมต่างประเทศ)						
Charges for the use of intellectual property n.i.e.	9,922	10,008	10,170	11,169	10,188	1%
Telecommunications, computer, and information service	1,554	1,961	2,641	1,844	2,434	12%
Financial service	563	655	596	665	643	3%
Construction service	1,526	1,244	936	111	226	-38%
Personal, cultural, and recreational service	165	1,038	209	146	99	-12%
ภาคการลงทุนจาก EU ในไทย ประจำปี 2550 - 2554 International Affairs Bureau., BOI						
อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า	2,925	10,728	1,101	24,828	4,622	12%
เคมีภัณฑ์ กระจก และพลาสติก	1,650	20,305	238	3,975	3,965	25%
อุตสาหกรรมเบา	2,777	3,111	2,866	4,666	3,246	4%
ผลิตภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักร	10,201	5,235	4,067	4,538	2,551	-29%
บริการและสาธารณูปโภค	25,521	1,395	3,656	2,002	886	-57%

CAGR: Compounded Annual Growth rate

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย